

Paskaidrojuma raksts

Smiltenes novada pašvaldības domes 2024. gada ____ . _____ saistošajiem noteikumiem Nr. ____/24 “Par teritorijas kopšanu, būvju uzturēšanu un pašvaldības apstādījumu aizsardzību Smiltenes novadā”

<p>1. Mērķis un nepieciešamības pamatojums</p>	<p>1.1. Pašvaldību likuma 44. panta pirmā daļa noteic, ka dome atbilstoši likumā vai Ministru kabineta noteikumos ietvertam pilnvarojumam izdod saistošos noteikumus.</p> <p>1.2. Saskaņā ar Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3., 4. un 5. punktu dome ir tiesīga izdot saistošos noteikumus un paredzēt administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, nosakot administratīvos pārkāpumus un par tiem piemērojamos administratīvos sodus, ja likumos nav noteikts citādi, jautājumos par teritoriju un būvju uzturēšanu, ciktāl tas saistīts ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu, par īpašumam piegulošu, publiskā lietošanā nodotu pašvaldības teritoriju (gājēju ietves un zālāji līdz brauktuves malai, izņemot sabiedriskā transporta pieturvietas) kopšanu un par publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzību.</p> <p>1.3. Saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 28. septembra noteikumu Nr. 906 “Dzīvojamās mājas sanitārās apkopes noteikumi” 4. punktu, teritorijas sakopšanas darbi veicami pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktajā kārtībā.</p> <p>1.4. Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta noteikumu Nr. 500 “Vispārīgie būvnoteikumi” 158.2. apakšpunkts noteic, ka būve ir jāsakārto, jāveic tās konservācija vai jānojauc (atkarībā no konkrētiem apstākļiem), ja būves fasādes un citu ārējo konstrukciju tehniskais stāvoklis vai ārējais izskats neatbilst pilsētvides ainavas vai ainaviski vērtīgās teritorijas prasībām (būve ir vidi degradējoša vai bojā ainavu), kuras ir noteiktas pašvaldības saistošajos noteikumos par namu un to teritoriju un būvju uzturēšanu, savukārt šo noteikumu 159.2. apakšpunkts nosaka, ka pašvaldība nosaka būves īpašniekam pienākumu sakārtot būvi, lai tā atbilstu pilsētvides ainavas vai ainaviski vērtīgās teritorijas prasībām, ja būve bojā ainavu.</p> <p>1.5. No 2023. gada 1. janvāra spēkā stājas Pašvaldību likums. Saistošie noteikumi izstrādāti un izdoti atbilstoši spēkā esošajam regulējumam.</p> <p>1.6. Saistošo noteikumu mērķis ir noteikt vienotu kārtību, kādā kopjama Smiltenes novada administratīvā teritorija, tajā skaitā uzturamas tajā esošās būves, nodrošinot sanitāro tīrību, teritorijas sakoptību, aizsardzību, pilsētvides ainavas saglabāšanu, kā arī publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzību.</p> <p>1.7. Saistošajos noteikumos ietvertais regulējums ļauj panākt to, lai nedzīvojamo namu un daudzdzīvokļu dzīvojamo māju teritoriju, viendzīvokļa māju un neapbūvētu zemesgabalu teritoriju īpašnieks, tiesiskais, faktiskais valdītājs vai daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks pienācīgi koptu nekustamo īpašuma un īpašumam piegulošo teritoriju, kā arī būvju īpašnieks, tiesiskais valdītājs vai apsaimniekotājs pienācīgi uzturētu būves. Tādā veidā nodrošinot Smiltenes novada teritoriju sakoptību un sanitāro tīrību, pilsētvides ainavas saglabāšanu, pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzību, kas ir gan pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju, gan pašu īpašnieku, tiesisko vai faktisko valdītāju interesēs. Attiecīgi nodrošinot iedzīvotāju kopējās publiskās intereses dzīvot labiekārtotā un sanitāri tīrā teritorijā.</p> <p>1.8. Ar saistošajiem noteikumiem Smiltenes novada pašvaldībā ir izveidota kārtība, ar kuras palīdzību tiek izpildīta viena no pašvaldības autonomām funkcijām - gādāt par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību un noteikt teritoriju un būvju uzturēšanas prasības, ciktāl tas</p>
---	--

saistīts ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu (*Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 2. punkts*).

1.9. Saistošo noteikumu redakcijā ietvertais regulējums kontekstā ar pamattiesībām, Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 2. punktā ietvērto deleģējumu, konkretizē Latvijas Republikas Satversmes 115. pantā nostiprinātās personas tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, t.sk. šo tiesību nodrošināšanas mehānismu.

1.10. Interpretējot Satversmes 115. pantu, Satversmes tiesa ir atzinusi, pirmkārt, ka minētais pants ietver divus būtiskus satura elementus: valsts konstitucionālu pienākumu aizsargāt vidi un personu subjektīvās tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. (*Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autora kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas vēstnesis, 2011, 727 lpp.*). Vienlaikus ar šo interešu aizsardzību, tiek veicināta sabiedrības labklājība un aizsargāta sabiedrības drošība.

1.11. Sabiedrības drošība ir viena no konstitucionālajām vērtībām, kuras labad var ierobežot Latvijas Republikas Satversmē noteiktās pamattiesības (*Latvijas Republikas Satversmes 116. pants*). Tiesību zinātnē norādīts, ka sabiedrības drošība kā leģitīmais mērķis tradicionāli orientējas uz nepieciešamību nodrošināt pamattiesībās konkretizētās piecas pamatvērtības – cilvēka dzīvību, brīvību, veselību, godu un īpašumu. Sabiedrības drošība nodrošināma nevis atsevišķu personu interesēs, bet gan publisko interešu aizsardzībai (*Pleps J. Satversmes 116. panta komentārs. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 119.–776. lpp.*).

1.3. Saistošie noteikumi nosaka, kurām personām ir pienākums kopt nekustamo īpašumu un īpašumam pieguļošo teritoriju, prasības, kā ir kopjama teritorija, atvieglojumus un pašvaldības palīdzību minētā pienākuma īstenošanai, prasības būvju fasāžu un citu ārējo konstrukciju uzturēšanai, atbildību par saistošajos noteikumos noteikto prasību neievērošanu un kompetence administratīvā pārkāpuma procesā.

Saistošajos noteikumos ir noteikta konkrēta platība uz kādu attiecas pienākums kopt īpašumam pieguļošo, publiskā lietošanā nodotu pašvaldības teritoriju (gājēju ietves un zālāji līdz brauktuves malai, izņemot sabiedriskā transporta pieturvietas) pilsētas un ciemu teritorijās, bet ne tālāk kā sešu metru platumā no nekustamā īpašuma robežas (2.4. apakšpunkts).

Pašvaldība īpašumam pieguļošās teritorijas maksimālo platumu ir noteikusi, ņemot vērā pašvaldības iepriekšējo praksi un pašvaldības finansiālās iespējas. Vienlaikus pašvaldība saistošajos noteikumos ir paredzējusi savu līdzdalības mehānismu, kas mazina personām radīto apgrūtinājumu. Saistošajos noteikumos paredzēta pašvaldības līdzdalība īpašumam pieguļošās teritorijas kopšanā, tām personām, kuru nekustamajiem īpašumiem pieguļošā teritorijas platība ir lielāka par pusi no nekustamā īpašuma platības (14. punkts). Vienlaikus Pašvaldība saistošajos noteikumos ir paredzējusi atvieglojumus īpašumam pieguļošās teritorijas kopšanā (11. punkts). Attiecīgi saistošie noteikumu paredz ne tikai saistošo noteikumu 4. punktā minēto personu pienākumu kopt un tīrīt īpašumam pieguļošo teritoriju, bet arī pašvaldības līdzdalību šī pienākuma izpildē. Ar saistošo noteikumu regulējumu ir nodrošināts samērīgums starp personai uzlikto pienākumu un sabiedrības interesēs sasniedzamo mērķi.

Saistošajos noteikumos daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un nedzīvojamo namu teritoriju kopšanai (6. punkts) ir noteiktas stingrākas prasības nekā viendzīvokļa māju un neapbūvētu zemesgabalu teritoriju kopšanai (7. punkts),

jo personas, kurām jākopj šis teritorijas atrodas atšķirīgos apstākļos.

Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā un Ministru kabineta 2010. gada 28. septembra noteikumos Nr. 906 “Dzīvojamās mājas sanitārās apkopes noteikumi” noteiktas prasības par obligāti veicamajām dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbībām.

Saistošo noteikumu 4. punktā minētajām personām, veicot daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un nedzīvojamo namu teritoriju un īpašumam pieguļošo teritoriju uzturēšanu jānodrošina, tostarp, rudenī nokritušo lapu savākšana ne vēlāk kā četru nedēļu laikā pēc lapu nokrišanas un regulāra zāliena pļaušana - pilsētas teritorijā zāliena pļaušana nozīmē zāles pļaušanu un savākšanu ne retāk kā vienu reizi mēnesī, ciemu teritorijās zālienu pļaušana nozīmē zāles pļaušanu ne retāk kā divas reizes gadā. Pirmā reize veicama līdz 22. jūnijam, otrā reize – līdz 30. jūlijam, taču nepieciešamības gadījumā biežāk un citās pagastu teritorijās zāliena pļaušana veicama vismaz vienu reizi gadā, bet ne vēlāk kā līdz 30. jūlijam.

Atbilstoši publiski pieejamai informācijai (<https://www.spkc.gov.lv/>) ērcu aktivitātes sezona Latvijā parasti ilgst no aprīļa sākuma līdz oktobra beigām, bet labvēlīgos meteoroloģiskajos apstākļos var būt garāka. Atbilstoši Slimību profilakses un kontroles centra skaidrojumiem, efektīvs veids kā mazināt ērcu daudzumu apkārtējā vidē, ir to sakopjot, tostarp, regulāri pļaut zāli, neatstāt pērnā gada lapu kaudzes. No iepriekš minētā secināms - jo garāka zāle, jo labvēlīgāki apstākļi lai ērces vairotos. Ir zināms fakts, ka ērces pārnēsā un izraisa virkni dažādu slimību, no kurām ir arī tādas, no kurām iestājas letālas sekas. Iepriekš norādītais korelē ar saistošajos noteikumos ietvertajām prasībām par zāles regulāru nopļaušanu un rudenī kritušo lapu savākšanu, lai mazinātu ērcu daudzumu, kā arī citu kaitēkļu apjomu, tādējādi nodrošinot sanitāro tīrību un aizsargājot sabiedrības drošību. Labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par atsevišķas personas interesēm nodarīto kaitējumu. Pamatojums lapu savākšanai ne vēlāk kā četru nedēļu laikā pēc lapu nokrišanas, ir teritoriju sakopšana pirms zemi pārņem sniega sega.

Tādas pašas prasības īpašumam pieguļošās teritorijas uzturēšanai ir noteiktas personām, kurām jānodrošina viendzīvokļa māju un neapbūvētu zemesgabalu teritoriju uzturēšanu pilsētu vai ciemu teritorijās. Teritorija, kas ir nekopta un aizaugusi ar garu zāli rada labus apstākļus lai vairotos dažādi kaitēkļi, tai skaitā, bet ne tikai, ērces un čūskas. Pieļaujot nekoptas teritorijas gadījumus, apdzīvoto vietu, mājokļu tuvumā iespējams sastapt arī odzes.

Saistošajos noteikumos noteikts laiks ietvju un celiņu attīrīšanai no sniega, tas ir, saistošie noteikumi noteic, ka ietvju, celiņu un piebraucamo ceļu attīrīšanu no sniega un ledus jāveic katru darba dienu līdz plkst. 8:00. Pamatojums tam saistīts ar rūpēm par sabiedrības drošību. Ikdienā novērojama likumsakarība, ka darba dienās iedzīvotāji savas ikdienas gaitas (došanās uz darbu, izglītības iestādi vai pirmsskolas izglītības iestādi u.c.) visbiežāk veic līdz plkst. 8:00, attiecīgi saistošie noteikumi paredz, ka prioritāri jāattīra ietves, celiņi un secīgi piebrauktuves un piebraucamie ceļi.

Saistošajos noteikumos noteikts termiņš smilšu savākšanai no brauktuvēm un gājēju celiņiem ne vēlāk kā līdz katra gada 30.aprīlim. Pamatojums minētajam termiņam saistīts ar pavasara sezonas iestāšanos. Ziemas laikā izkaisītās smiltis ne vien bojā pilsētvides ainavu, bet var ietekmēt arī gaisa kvalitāti (piemēram, putekļu daudzums).

Saistošo noteikumu III nodaļā ir noteiktas prasības būvju fasāžu un citu ārējo konstrukciju uzturēšanai.

Saistošo noteikumu ievērošanas kontroli un Administratīvā pārkāpuma procesu par Noteikumu II nodaļas prasību neievērošanu līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veic Smiltenes novada pašvaldības policija.

	<p>Administratīvā pārkāpuma procesu par Noteikumu III nodaļas prasību neievērošanu līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veic Smiltenes novada Būvvalde.</p> <p>Par saistošajos noteikumos II nodaļā noteikto prasību pārkāpšanu un neievērošanu administratīvā atbildība nav piemērojama daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un to teritorijas sanitārās apkopes prasību pārkāpumu gadījumos, par kuru atbildība paredzēta Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 29. pantā. Saistošajos noteikumos ir paredzēta administratīvā atbildība – brīdinājums vai naudas sods. Nosakot administratīvā soda veidu un mēru, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pie atbildības saucamās personas personību (juridiskajai personai – reputāciju), mantisko stāvokli, pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.</p> <p>Administratīvais sods paredzēts ar mērķi – atturēt saistošo noteikumu 4.punktā minētās personas no pārkāpumu izdarīšanas, aizstāvēt pārējo iedzīvotāju tiesības dzīvot sakoptā, tīrā un drošā vidē. Saistošo noteikumu izdošanas mērķis nav administratīvi sodīt pēc iespējas vairāk personas, bet gan nodrošināt pašvaldības administratīvās teritorijas kopšanu un tajā esošo būvju uzturēšanu, kā arī publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzību.</p>
<p>2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu</p>	<p>2.1. Precīzu noteikumu projekta ietekmi uz pašvaldības budžetu noteikt nevar. Izdevumi var rasties saistībā ar saistošajos noteikumos ietvertajiem atvieglojumiem piegulošās teritorijas kopšanai.</p> <p>2.2. Tā kā saistošie noteikumi paredz arī administratīvo atbildību par saistošo noteikumu neievērošanu, budžetā var rasties ieņēmumi no saistošajos noteikumos paredzētajiem administratīvajiem sodiem.</p> <p>2.3. Lai nodrošinātu saistošo noteikumu izpildi, nav nepieciešams veidot jaunu institūciju vai jaunas darba vietas.</p>
<p>3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci</p>	<p>3.1. Sociālā ietekme – ietekmēs sabiedrību kopumā;</p> <p>3.2. ietekme uz vidi – saistošo noteikumu īstenošana nodrošinās sakārtotu vidi un sanitāro tīrību, tādējādi aizsargājot sabiedrības drošību un veicinot sabiedrības labklājību. Saistošo noteikumu īstenošana veicinās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu;</p> <p>3.3. Saistošie noteikumi tiešā veidā neietekmē uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā.</p>
<p>4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām</p>	<p>4.1. Pašvaldības lēmumu par atteikumu noteikt atvieglojumu piegulošās teritorijas kopšanā var apstrīdēt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.</p> <p>4.2. Personas, kuru nekustamajiem īpašumiem piegulošās teritorijas platība ir lielāka par pusi no nekustamā īpašuma platības, var saņemt Smiltenes novada pašvaldības palīdzību nekustamajam īpašumam piegulošās teritorijas kopšanā, slēdzot ar Smiltenes novada pašvaldību vienošanos par sadarbību piegulošās publiskā lietošanās esošās teritorijas kopšanā. Personai jāvēršas Smiltenes novada pašvaldībā ar iesniegumu.</p> <p>4.3. Smiltenes novada pašvaldības policijas amatpersonas un Smiltenes novada Būvvaldes amatpersonas ir pilnvarotas veikt administratīvā pārkāpuma procesu līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai, savukārt izskatīt administratīva pārkāpuma lietu ir pilnvarota Smiltenes novada Administratīvā komisija.</p> <p>4.4. Institūcija, kurā privātpersona var vērsties saistošo noteikumu piemērošanā ir Smiltenes novada pašvaldība.</p> <p>4.5. Saistošie noteikumi tiks publicēti oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”, informācija par tiem – Smiltenes novada pašvaldības informatīvajā izdevumā “Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis” un ievietoti pašvaldības oficiālajā tīmekļa vietnē www.smiltenesnovads.lv.</p>

<p>5. Projekta ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem</p>	<p>5.1. Pašvaldību funkcijas, kuru izpildei tiek izstrādāti šie saistošie noteikumi – Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 2. punktā noteikto pašvaldības autonomo funkciju izpildei, t.i., gādāt par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (publiskai lietošanai paredzēto teritoriju uzturēšana; parku, skvēru un zaļo zonu un uzturēšana), kā arī noteikt teritoriju un būvju uzturēšanas prasības, ciktāl tas saistīts ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu.</p> <p>5.2. Saistošo noteikumu izpildes nodrošināšanai nav nepieciešams veidot jaunas Pašvaldības institūcijas, darba vietas vai paplašināt esošo institūciju kompetenci.</p>
<p>6. Informācija par izpildes nodrošināšanu</p>	<p>6.1. Saistošo noteikumu izpildi nodrošina Smiltenes pilsētā – Centrālās administrācijas Saimnieciskā nodaļa, pagastos - attiecīgā pagasta/pagastu apvienības pārvaldes vadītājs, Smiltenes novada Pašvaldības policija un Smiltenes novada Būvvalde.</p> <p>6.2. Nav paredzēta jaunu institūciju izveide, esošo likvidācija, reorganizācija vai jaunu darba vietu izveide.</p>
<p>7. Prasību samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana</p>	<p>7.1. Saistošie noteikumi ir piemēroti iecerētā mērķa sasniegšanas nodrošināšanai un paredz tikai to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.</p> <p>7.2. Pašvaldības izraudzītie līdzekļi ir leģitīmi un rīcība ir atbilstoša augstākstāvošiem normatīviem aktiem.</p>
<p>8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām</p>	<p>8.1. Saistošo noteikumu projektu izstrādājuši Smiltenes novada Centrālās administrācijas speciālisti;</p> <p>8.2. Saskaņā ar Pašvaldību likuma 46. panta trešo daļu saistošo noteikumu projekts un tam pievienotais paskaidrojuma raksts no 2024. gada __. ____ līdz 2024. gada __. ____ publicēts pašvaldības tīmekļvietnē (https://smiltenesnovads.lv/pasvaldiba/dokumenti/domes saistosie noteikumi/) sabiedrības viedokļa noskaidrošanai.</p> <p>8.3. Par saistošo noteikumu projektu ir/nav saņemti viedokļi pēc saistošo noteikumu projekta publicēšanas sabiedrības viedokļa noskaidrošanai.</p>

Smiltenes novada pašvaldības domes priekšsēdētājs

E.Avotiņš